

MOZI-MEGLEPETÉS – ÉLMÉNY, TANULSÁGOKKAL

„Sok bába közt elvész a gyerek” – ez a mondás is eszembe jutott, miközben több-kevesebb céltudatossággal tallóztam a Bartók Tavasz Nemzetközi Művészeti Hetek gazdag programjában. Mert csupán a véletlennek (és mozi-rajongásomnak) köszönhető, hogy felfigyeltem a helyszínek között a Toldi mozira, amely április 12-én és 13-án a Budapest Ritmo filmprogramjainak adott otthont.

Fesztivál a fesztiválban: az először 2016-ban megrendezett Budapest Ritmo – amint a műsorajánlók is hangsúlyozták – „rövid idő alatt Közép-Európa egyik legjelentősebb világzenei fesztiválja lett”. Olvashattuk: „a felfedezések fesztiválja”. A „felfedezni való” elsődlegesen élő-programokra irányítja az érdeklődés reflektorfényét – amely több helyszín rendezvényei között oszlik meg. S aligha kárhoztatható bárki, bárhogyan is választ a „fesztivál – zene – film – konferencia” tematika kínálatából – s közben miről kénytelen lemondani. Mondhatni, a véletlen nagy szerepet játszott abban, hogy mekkora közönség jusson a filmeknek. Olvashattuk azt is, hogy a Bartók Tavasz keretében a Hangvetővel közös programként, a Müpa szervezésében valósult meg a filmvetítés.

A „Ritmo filmek” sorában egyszer került közönség elé az Újra meg újra, valamint a Mordál (mindkettő 22 perc terjedelmű), pénteken és szombaton egyaránt vetítették a négy nemzetközi dokumentumfilmet, angol feliratozással. Az amerikai-kubai Omara, a brazil Elis & Tom mellett egy cseh (The Last Hope of Věra Bílá) és egy cseh-szlovák produkció (Ida’s Idea) jelentette a filmkínálatot.

Omara

Elis & Tom

The Last Hope of Věra Bílá

Ida's Idea

A sokrétű zenei kínálat vonzereje mintegy magyarázatul szolgálhat a filmek szolid látogatottságát illetően – azt viszont csak sajnálni lehet, hogy az Ida's Idea ily módon kevesekhez jutott el. Pedig tanulságos lett volna, zenészek és pedagógusok számára egyaránt. Sőt, mindazok számára, akiknek lehetőségük van dokumentumfilmek tervezésére és realizálására. Maga a produktum is értékes – de főképp a dokumentált „projekt”.

Ida Kalerová (1956) cseh zeneszerző, énekes, színész

[Ida Kelarová & Čhavorengé: Gelem, gelem - International Roma Anthem • Czech](#) (6:52)
Ida Kelarová & Čhavorengé: Gelem, gelem - Nemzetközi roma himnusz

[Ida Kelarova+Čhavorengé \(o.s.Miret\) + Česká filharmonie - Mamo miri](#) (3:06)
2014. november 17-én a Rudolfinum Dvořák-termében látványos koncertet tartottak a Nemzetközi Diáknapi, az 1939-es és 1989-es események évfordulója alkalmából. A Čhavorengé kórus mellett más kórusok is felléptek. Az egész koncertet a Filharmónia kiváló fiatal zenészeinek egy csoportja adta elő Marko Ivanović karmester és Ida Kelarová kórusvezető irányításával. Az estet Pavel Ryjáček vezényelte a Rudolfinum Dvořák-termében. Ezen a jelentős koncerten 180 fiatal roma és nem roma énekes vett részt, akik Ida Kelarová és művészeti csoportja irányításával Prágában, Ústí nad Orlicíban, Žamberkben és Hodonínban próbáltak közös műsort.

Vajon hányan vannak hazánkban, akiknek mond valamit Ida Kalerová neve? A fesztivál eseményeinek sodrában aligha várható el, hogy „megguglizzuk” nevét, s némi utánjárással megismerjük eseményekben gazdag életét – amelynek ismeretében sem tekinthető „természetesnek” tiszteletreméltó vállalkozása. Immár két évtizede annak, hogy a – családjában származását elsőként nyíltan vállaló-hangoztató – roma énekesnő sajátos tehetségkutatásra vállalkozott, rövid zenei tábort létesítve negyven tehetséges roma fiatal számára, felcsillantva számukra a mindennapi életkörülményeikből való kitörés lehetőségét. Az évenkénti találkozók sorában a visszatérőkhöz új jelöltek társultak – alkalmanként kellett megteremteni az eredményekhez szükséges fegyvelmezett légkört, közösséggé kovácsolva a fiatalokat. A zenei produkciókat alkalmi roma hallgatóságához is elvitték, de a nagy élményt minden évben a Cseh Filharmonikusok kamaraegyüttesével való fellépés jelentette.

Az 1956-ban született Ida Kalerová elkötelezettsége tiszteletreméltó, energiája bámulatos – és nem lehet megindultság nélkül követni a mindennapok megannyi felvillantott mozzanatát. A dokumentumfilm nagy erénye, hogy korántsem „kirakatprodukció”. Látjuk a szinte reménytelen szituációkat, az érzelmi-indulati mélypontokat és felragyogásokat, és a nagy mennyiségű rögzített anyagban bőségesen vannak „ellessett” pillanatok, őszinte könnyei a megrendülésnek és az örömnak.

Rámutat ez a film a dokumentálás (video-rögzítés) fontosságára - hogy ne csupán statisztikai adatok halmaza örökítsen meg egy-egy vállalkozást. És főképp, hogy a feldolgozott (filmmé szervezett) dokumentum-anyag jóvoltából publicitást kaphasson a minta-értékű, követésre méltó, elkötelezett munkája olyan embereknek, akikben ösztönös elhivatottság munkál. Példájuk erőtadó lehet a szakmai élet problematikus helyzeteiben – és főképp: erősíti a hitet abban, hogy a lelkesedéssel, önként vállalt munka meghozza az eredményét. Ami korántsem mindig mérhető objektív mércével. De a tekintetek felragyogása, a közös öröm olyan sajátos jutalom, ami feledteti az odavezető út minden fáradozását. Az értékteremtés: boldogság-forrás.

Fittler Katalin